

РЕШЕНИЕ

с.Старое Дрожжаное

КАРАР

2022 елның 30 июне

№ 20/7

2016-2022 елларга һәм 2030 елга кадәр план чорына Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районының социаль-икътисадый үсеш Стратегиясенә үзгәрешләр кертү турында

Чүпрәле муниципаль районы Уставының 29 статьясы нигезендә Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Советы КАРАР ИТТЕ:

1. Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Советының 2016 елның 14 сентябрәндәге 11/5 номерлы карары белән расланган 2016-2022 елларга һәм 2030 елга кадәрге план чорына Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районының социаль-икътисадый үсеш Стратегиясенә түбәндәге үзгәрешләрне кертәргә:

1) **Стратегия паспортының «Ярдәмче программалар» юлын** түбәндәге редакциядә баян итәргә:

Ярдәмче программалар	1) «2021-2025 елларга һәм 2030 елга кадәр план чорына Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районында кече һәм урта эшкуарлык субъектларына ярдәм һәм аларны үстерү» ярдәмче программасы 2) 2015-2023 елларга Чүпрәле муниципаль районының коррупциягә каршы муниципаль ярдәмче программасы 3) 2021-2023 елларга «Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районының жирлекара мәдәният йорты» муниципаль бюджет учреждениесе хезмәт күрсәтүләренә сыйфатын арттыру» ярдәмче программасы 4) «2021-2023 елларга Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районында китапханә эшен үстерү» ярдәмче программасы 5) «2021-2023 елларга Чүпрәле муниципаль районында музейларны үстерү» ярдәмче программасы
----------------------	--

	<p>6) «2021-2023 елларга «Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы балалар сәнгать мәктәбе» балаларга өстәмә белем бирү муниципаль бюджет учреждениесен үстерү» ярдәмче программасы</p> <p>7) «2021-2023 елларга Чүпрәле муниципаль районында туризм өлкәсен үстерү» ярдәмче программасы</p> <p>8) «2021-2025 елларга Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районында мәгарифне үстерү» ярдәмче программасы</p> <p>9) «2021-2023 елларга Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районында Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм башка телләргә саклау, өйрәнү һәм үстерү» ярдәмче программасы</p> <p>10) «2021-2023 елларга Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы һәм Иске Чүпрәле авылы район үзәге территориясендә юл хәрәкәте иминлеген арттыру» ярдәмче программасы</p> <p>11) «2021-2023 елларга Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районының коммуналь инфраструктура системаларын комплекслы үстерү» ярдәмче программасы</p> <p>12) «2021-2023 елларга Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районының экологик иминлеге буенча» ярдәмче программасы</p> <p>13) «2021-2023 елларга Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы яшьләрен патриотик тәрбияләү» ярдәмче программасы</p> <p>14) «2021-2025 елларга Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районында хокук бозуларны профилактикалау» ярдәмче программасы</p> <p>15) «2021-2023 елларга Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районының авыл яшьләре» ярдәмче программасы</p> <p>16) «2021-2023 елларга Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районының сәламәт яшәү рәвешен формалаштыру, физик культураны һәм спортны үстерү» ярдәмче программасы</p> <p>17) «2020-2025 елларга «Спорт мәктәбе» муниципаль бюджет өстәмә белем бирү оешмасын үстерү» ярдәмче программасы</p> <p>18) «2021-2023 елларга Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районында демографик вазгыятьне яхшырту» ярдәмче программасы</p>
--	---

	<p>19) «2021-2023 елларга Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районында муниципаль хезмәтне үстерү» программасы</p> <p>20) «2021-2023 елга Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы территориясендә террорчылыкны һәм экстремистлыкны профилактикалау, шулай ук террорчылыкны һәм экстремистлыкны күрсәтү нәтижеләрен минимальләштерү һәм (яисә) юкка чыгару» ярдәмче программасы</p> <p>21) «2021-2023 елларга Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районының халык арасында наркоманияне профилактикалау» ярдәмче программасы</p> <p>22) 2021-2023 елларга "Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы территориясендә житештерү травматизмын һәм һөнәри авыруларны киметүгә юнәлдерелгән хезмәт шартларын һәм хезмәтне саклауны яхшырту" ярдәмче программасы</p> <p>23) «2021-2025 елларга Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районының «Балалар ижат йорты» балаларга өстәмә белем бирү муниципаль бюджет учреждениесен үстерү» ярдәмче программасы</p> <p>24) «2021-2023 елларга уңайлы мохит» ярдәмче программасы</p> <p>25) «2021-2023 елларга Чүпрәле муниципаль районында милли сәясәтне гамәлгә ашыру» ярдәмче программасы</p> <p>26) «2016-2030 елларга янғын куркынычсызлыгын, халыкны һәм Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы территориясен табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән тәмин итү» ярдәмче программасы</p> <p>27) «2016-2030 елларга Чүпрәле муниципаль районында сәламәтлек саклауны үстерү» ярдәмче программасы</p>
--	--

2) «Чүпрәле муниципаль районының төп сценарие нигезендә социаль-икътисадый үсеш күрсәткечләре» **3 нче таблицаны** түбәндәге редакциядә баян итәргә:

3 нче таблица – Чүпрөле муниципаль районының төп сценарие нигезендә социаль-икътисады үсеш күрсәткечләре

№ п/п	Күрсәткеч исеме	Үлчәү берәмлеге	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	
			Хисап	Хисап	Хисап	Хисап	Хисап	Хисап	хисап	хисап	хисап	БЭЯЛӨ МӨ	Фараз	Фараз	Фараз	Фараз	Фараз	Фараз	Фараз	Фараз
	Төп күрсәткечләр																			
1.1	Дәми халык саны (уртча ешлык)	мең кеше	23,933	23,421	22,980	22,546	22,058	21,702	21,419	21,002	20,800	20,650	20,550	20,450	21,460	20,500	20,560	20,640	20,740	
	алдагы елга үсеш темпы	%	98,0	97,9	98,12	98,1	97,8	98,4	98,7	98,1	99,0	99,3	99,5	99,5	100,0	100,2	100,3	100,4	100,5	
1.2	Тулаем территорияль продукт - барлыгы (гамәлдәге бөяләрдә)	млн. сум	4 810,90	5 667,30	6 251,4	6 499,7	6802,6	7 029,1	7081,1	7224,1	7885,31	7964,57	8362,8	8780,94	9220,0	9681,0	10165,0	10673,0	11207,0	
	узган елга карага гамәлдәге бөяләрдә үсеш темпы	%	118,30	117,8	110,3	104,0	104,7	103,3	100,7	102,02	109,2	101,0	105	105	105	105	105	105	105	105
1.3	Өстәмә бөя - барлыгы (гамәлдәге бөяләрдә)	мең сум.	1 282 347,00	1 169 790,00	1 289 529,0	1 302 205	1 346 221	1485440	1371044	1307944	1323639	1356730	1400146	1435149	1473898	153074	159503	167637	177695	
	узган елга карага гамәлдәге бөяләрдә үсеш темпы	%	116,60	91,22	110,24	101	103,4	110,3	92,30	95,40	102,20	102,50	103,20	102,50	102,7	103,5	104,2	105,1	106,0	
1.4	Тулаем территорияль продуктта кече һәм урта бизнес елеше	%	20,60	23,60	20,20	15,4	16,5	18,7	20	22	23	25	27	29	32	33	35	37	39	
	Үзләре житештергән товарлар төяп жиберелгән, икътисадый эшчәнлеккә чиста төрләре бунча (гамәлдәге бөяләрдә) үз көчләре белән башкарылган эшләр һәм хезмәтләр күрсәтелгән																			
1.5	ишчәнлеккә чиста төрләре бунча (гамәлдәге бөяләрдә) үз көчләре белән башкарылган эшләр һәм хезмәтләр күрсәтелгән	мең сум.	2 139 594,00	2 445 422,00	2 111 247,00	2 518 650	2 854 795	3400993	3529948	4151584	4666380	4862368	5066588	5254052	5474722	5753933	6081907	6452903	6904606	
	узган елга карага гамәлдәге бөяләрдә үсеш темпы	%	150,80	114,30	86,33	117,7	113,3	119,1	103,8	117,6	112,4	104,2	104,2	103,7	104,2	105,1	105,7	106,1	107,0	
1.6	Кече (микроредиритияләр не лә кертеп) һәм урта предиритияләр айланеше (гамәлдәге бөяләрдә)	мең сум.	891 134,90	2 338 770,00	1 045 524,50	1 112 724,6	1 153 781,6	2248980	2361429	2413417	2534087	2660792	2793831	2933523	3080199	3234209	3428262	3668240	3961699	
	узган елга карага гамәлдәге бөяләрдә үсеш темпы	%	111,30	262,40	44,70	106,4	103,7	195	105	102,2	105,0	105,0	105,0	105,0	105,0	105,0	106,0	107,0	108,0	
1.7	Барлык категория хужалыкларда авыл хужалыгының тулаем	мең сум.	4 387 561,00	5 209 175,00	5 990 551,90	5 656 146	5 655 942	5919077	6464215	6658142	6991049	7340601	7707631	8093013	8578594	9179095	9913423	10805631	11778137	

3) **4.2.2 пунктны түбөндөгө редакцияда баян итэргө:**
«4.2.2 «Мэгариф Икътисад хакына...»

«Дөнья яшәп килгәннән бирле,
белемгә мохтаж булмаган кеше юктыр.
Нинди генә тел һәм гасырны алсак та,
Һәрвакыт кеше белемгә омтыла»

Рудаки

Мэгариф системасы социаль секторның төп тармакларының берсе булып тора. Шул ук вакытта әлеге блок кеше капиталын үстерү һәм туплау максатына ирешү юлында беренче нигез булып тора. Мэгарифне үстерү өлкәсендә муниципаль сәясәтнең максаты - дөүләт гарантияләрен һәм гражданның муниципаль белем бирү хезмәтләреннән файдалану мөмкинлеген тәмин итү. Белем бирү хезмәтләренең сыйфатын күтәрү, муниципаль мэгариф системасын модернизацияләү укучыларның рухи-әхлакый, физик үсешенә, аларда җаваплы тормыш позициясе формалаштыруга ярдәм итәчәк.

Мэгариф системасының торышы

- уку йортларының гомуми саны – 29 гомуми белем бирү учреждениесе;
- мәктәпкәчә белем бирү оешмаларының гомуми саны – 27 данә, шул исәптән 6 башлангыч мәктәп-балалар бакчасы);
- мэгариф системасын кадрлар белән тәмин итү – 758 кеше, шул исәптән педагогик хезмәткәрләр – 414 кеше (хезмәткәрләр санының 54,6% ы). 414 педагогик хезмәткәрнең 364-е – укытучылар;
- «Чүпрәле тармак технологияләре техникумы» ДАҺББУ кадрлар белән тәмин итү – 51 кеше, педагогик хезмәткәрләр – 22 кеше;
- гомуми белем бирү учреждениеләрендә эшләүче пенсия яшендәге укытучыларның гомуми саны – 37 кеше (10,2%);
- гомуми белем бирү учреждениеләрендә эшләүче 35 яшькә кадәрге укытучыларның гомуми саны – 31 кеше (8,5%);
- укытучыларның уртача хезмәт хакы – 35106,04 сум;
- «Чүпрәле тармак технологияләре техникумы» ДАҺББУ инженер-педагогик хезмәткәрләренең уртача хезмәт хакы – 44246,78 сум;
- сыйныфларның уртача тулылыгы 7,72 кеше тәшкил итә.
- мәктәпкәчә белем белән тәмин ителгән балаларның гомуми саны – 525 бала (61,7%);
- профильле белем бирүнең гомуми колачы – 57%;
- мәжбүри фәннәр буенча БДИ нәтижәләре: рус теле – 69,9; математика – 65,95 (уртача республика күрсәткечләре: рус теле – 72,82; математика – 64,6);
- белем бирү учреждениеләре территориясендә МАФларның гомуми саны – 14 данә;
- барлык учреждениеләр дә заманча компьютер жиһазлары белән жиһазландырылган;

- грантларда катнашу. Грант «Безнең яңа укытучы» бәйгесендә 2 укытучы жинде, 8 яшь белгеч ай саен өстәмә түләүләр ала. Яшь педагоглар ел саен «Россия Ел укытучысы» Педагогик осталык конкурсында «Педагогик дебют» номинациясендә катнашалар. Конкурс нәтижеләре буенча жинүчеләрне һәм призерларны кыйммәтле бүләкләр белән бүләкләчәкләр.

-13 база мәктәбенә 237 укучы йөртүне гамәлгә ашыручы 16 сертификацияләнгән мәктәп автобусы файдаланыла

- «Чүпрәле тармак технологияләре техникумы» ДАҺББУ студентларының гомуми саны – 266 кеше. (шул исәптән белгечлекләр буенча: «Автомобиль транспортына техник хезмәт күрсәтү һәм ремонт» -60 кеше, «Жәмәгать туклануы продукциясе технологиясе» - 34 кеше, «Автомобиль двигательләренә, системаларына һәм агрегатларына техник хезмәт күрсәтү һәм ремонт» - 20 кеше, «Повар, кондитер» - 18 кеше, «Автомеханик» - 35 кеше.», «Авыл хужалыгы техникасын һәм жайланмаларын эксплуатацияләү һәм ремонтлау - 19 кеше, «Авыл хужалыгы житештерүе остасы» - 14, «Авыл хужалыгы техникасын механикалаштыру» - 10 кеше, читтән торып уку бүлегендә - 56 кеше.)

Төп мәсьәләләр

Мәктәпкәчә белем бирү

- мәктәпкәчә белем бирү учрежденияләрендә тәрбия-белем бирү процессында заманча белем бирү технологияләрен тиешенчә файдаланмау;

- мәктәпкәчә белем бирүнең житәрлек дәрәжәдә булмавы;

- мөғарифне глобализацияләү һәм милли мәдәниятне саклау зарурилыгы арасында конфликт;

- социаль, медицина һәм мөғариф хезмәтләре арасында балалар белән эшләр буенча ведомствоара хезмәттәшлек житәрлек түгел;

- район икътисадын белгечләр һәм квалификацияле эшче кадрлар белән житәрлек дәрәжәдә тәэмин итмәү;

Максатчан күзаллау һәм нәтижеләр

- мәктәпкәчә белем белән тәэмин итү – 80%;

- педагогик хезмәткәрләренең һөнәри компетенцияләре дәрәжәсен күтәрү;

- инфраструктураны сыгылмалы куллану мөмкинлекләрен исәпкә алып модернизацияләргә;

- заманча технологияләрне актив куллану;

- мәктәпкәчә белем бирүнең торышын, шулай ук мәктәпкәчә яшьтәге балаларның үсеш дәрәжәсен төрле яклап тикшерү;

- район икътисадын белгечләр һәм квалификацияле эшче кадрлар белән тәэмин итү – 100%.

Гамәлләр юнәлеше

- мәктәпкәчә белем бирү оешмаларының мәктәпләр белән элемтәләрен ныгыту;

- квалификация күтәрүнең персонификацияләнгән моделе кысаларында квалификация күтәрү курслары;

- муниципаль семинарлар, тренинглар, мастер-класслар, практикумнар;

- федераль дөүләт белем бирү стандартларын гамәлгә ашыру буенча нәтижелә эш тәҗрибәсе жынтыкларын чыгару;

- мэгълүмати-коммуникацион технологияләр, проект технологиясе, сәламәтлекне саклау, уен технологияләре;
- иң яхшы дидактик материалга еллык конкурс;
- Мәктәпкәчә белем бирү учреждениеләренә уңай имиджын пропагандалау буенча PR - кампания;
- сәламәтлекне саклаучы, мэгълүмати-коммуникацион технологияләр һәм тикшеренү эшчәнлегенә технологияләрен системалы куллану;
- милли мәдәниятне саклауга, балаларны заманча мәктәп белеменә әзерләүгә юнәлдерелгән ике дәүләт телен өйрәтү программасын һәм программаларны тормышка ашыру;
- мәктәпкәчә яшьтәге балаларның дәрәжәсен тикшерүне оештыру;
- мәктәпкәчә белем бирүдә инновацияләргә ярдәм итү буенча республика һәм федераль грантларда катнашу;
- ведомствоара кооперация һәм балаларга индивидуаль ярдәм күрсәтү механизмнарын булдыру.

Гомуми белем

Төп мәсьәләләр

- мәгариф өлкәсендә кадрлар составын жәлеп итү һәм яңарту зарурилыгы;
- БДИ нәтижеләренә республика буенча уртача күрсәткечләргә карата житәрлек дәрәжәдә булмавы;
- белем бирү технологияләренә һәм укуыту практикаларының укучыларның ихтыяжларыннан һәм мөмкинлекләреннән калышуы;
- белем бирү технологияләренә һәм укуыту практикаларының укучыларның ихтыяжларыннан һәм мөмкинлекләреннән калышуы;
- заманча белем бирү технологияләрен тиешенчә файдаланмау;
- сәләтле балалар белән, бигрәк тә табиғый-математик юнәлеш буенча эшнәң түбән нәтижеләләргә;

Максатчан күзаллау һәм нәтижеләр

- конкурентлыкка сәләтле чыгарылыш сыйныф укучысын формалаштыру;
- белем бирү оешмалары житәкчеләренә һөнәри компетентлыгын арттыру;
- дәүләт йомгаклау аттестациясе нәтижеләре буенча республика буенча уртача күрсәткечләргә ирешү;
- профильле укуытуны гамәлгә ашыру буенча уртача республика күрсәткечләренә ирешү;
- мэгълүмати технологияләр һәм математика өлкәсендә Мәгарифне үстерүнең өстенлекле юнәлеше;
- талантлы балаларны һәм яшүсмерләренә ачыклау һәм аларга ярдәм итү;
- белем бирү процессында катнашу, белем бирү сыйфатын бәяләү һәм мәктәпләр белән идарә итү өчен гаиләләр, ижтимагый оешмалар һәм бизнес мөмкинлекләрен киңәйтү;
- дәүләт милли сәясәтен тормышка ашыруны тәэмин итү;
- мәгариф учреждениеләре челтәре структурасын яңарту;
- белем бирү оешмаларын инновацион үсеш процессына керту;
- профильле белем бирүне арттыру;
- белем бирү хезмәтләрен кулланучыларның һәм ижтимагый

институтларның белем бирү сыйфатын тикшерүдә һәм бәяләүдә катнашуын тәмин итү;

- белем бирү процессында укытучының ролен үзгәртү;
- мәктәптә системалы һөнәри юнәлеш бирү эше;
- укучыларны тәрбияләү Стратегиясен гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыру;
- гаилә кыйммәтләрен тәрбияләү өчен шартлар тудыру;

Гамәлләр юнәлеше

- районга эшкә кайтырга теләгән студентларга адреслы ярдәм күрсәтү, ВУЗларда студентлар белән очрашулар оештыру һәм уздыру;

- педагогик юнәлештәге белгечлекләр буенча максатчан әзерлек;
- яшь педагоглар ассоциациясе эшчәнлеген камилләштерү;
- яшь педагогларның һөнәри үсеше;

- яшь педагогларның һөнәри үсешен тәмин итү максатыннан яшь педагоглар белән остазлык;

- директорлар Советы эшчәнлеген камилләштерү, идарәче кадрларның һөнәри компетенцияләрен арттыру буенча чаралар комплексын гамәлгә ашыру;

- БДИга әзерлек буенча ресурс үзәкләре эшчәнлеген һәм мәктәпәра консультацияләр системасын камилләштерү;

- сәламәтлек мөмкинлекләре чикләнгән балаларны укыту өчен кадрлар әзерләүне тәмин итү;

- укытуның заманча инновацион технологияләрен куллану: мәгълүмати-коммуникацион технологияләр, критик фикерләү технологияләре, проект технологияләре, сәламәтлекне саклау технологияләре, үсеш алучы һәм проблемалы укыту технологияләре;

- белем бирү учреждениеләренә районның сәнәгать предприятиеләре, төрле һөнәри берләшмәләр вәкилләре белән уртақ чаралары, Укучыларның һөнәри үзбилгеләнешенә әзерлеген формалаштыру өчен;

- мәктәпләрдә мәгълүмати-технологик профильне гамәлгә ашыруны давам итү;

- информатика һәм математикага басым белән дәрестән тыш эшчәнлекне киңәйтү;

- сәләтле балалар белән эшләрү буенча база майданчыклары эшчәнлеге;

- олимпиадаларның региональ этабына әзерлек буенча тренировка жыйнагын оештыру;

- республика, региональ һәм Бөтенроссия фән олимпиадаларында жинүчеләр һәм призерларга грант ярдәме;

- мөгариф системасын үстерү буенча Эксперт советы эшчәнлеген камилләштерү;

- мәктәпләрдә укучыларга патриотик тәрбия бирү буенча реаль эш оештыру;

- икетеллек мәдәниятенә һәм барлык дәрәжәләрдә мәдәни белем бирүгә ярдәм итү;

- милли мөгариф концепциясен тормышка ашыру;

- Иске Чүпрәле күүпрофильле лицее каршындагы интернат эшчәнлеге;

- белем бирү сыйфатын бәяләү муниципаль системасы;

- «Чүпрәле муниципаль районы өчен иң яхшы инновацион проект»

мәгарифендә инновацияләргә грант ярдәме күрсәтү;

- челтәрле укыту, вебинарлар, виртуаль факультативлар;
- муниципаль семинарлар, мастер-класслар, тренинглар, зона мәктәпләрендә стажировкалар, Татарстан Республикасы Мәгарифне үстерү институты, КФУ экспертлары, укытучылары катнашында практикумнар;
- ДЙА нәтижәсе түбән булган мәктәпләргә "методик десант"ны чыгару;

Өстәмә белем бирү

Төп мәсьәләләр

- өстәмә белем бирүнең тиешле дәрәжәдә булмаган үсеше шартларында өстәмә белем бирү Стандартының йомшак кертелүе;
- өстәмә белем бирү педагогларының һөнәри компетенцияләре түбән дәрәжәдә булуы;
- укыту процессына өстәмә белем бирүнең начар интеграциясе;

Максатчан күзаллау һәм нәтижәләр

- өстәмә белем бирүнең вариативлыгын, сыйфатын һәм һәркем өчен мөмкин булуын арттыру;
- өстәмә белем бирү педагогларының һөнәри компетенцияләре дәрәжәсен күтәрү;
- өстәмә белем бирү оешмаларында балаларны тәрбияләү һәм үстерү шартлары белән укучыларның һәм аларның ата-аналарының канәгатьлеген арттыру;
- балаларны техник юнәлештәге түгәрәкләр белән тәмин итүне арттыру;
- дәрестән тыш эшчәнлекне, профильле белем бирүне, һөнәри үзбилгеләнешне гамәлгә ашыру буенча гомуми белем бирү оешмалары белән үзара хезмәттәшлек;

Гамәлләр юнәлеше

- балалар һәм аларның гаиләләренә төрле мәнфәгатьләрен канәгатьләндерү өчен тормышка ашырыла торган өстәмә гомуми белем бирү программалары спектрин киңәйтү;

- өстәмә белем бирү системасында булучы балалар күләмен 80%-ка кадәр житкерү;

- «Укучыларның продуктив ялын тәмин итү һәм аларның ижади сәләтләрен гамәлгә ашыру өчен нәтижәле мохит булдыру» темасы буенча укыту семинарлары циклын оештыру;

- мәгълүмати-коммуникацион технологияләр, проект-тикшеренү технологияләреннән файдалану;

- ел саен үткәрелә торган Техник ижат фестивале;

- район Укучылар Думасы эшен камилләштерү;

- "Чайка" лагере эшчәнлеге.

Һөнәри белем

Гамәлләр юнәлеше

- "Чүпрәле тармак технологияләре техникумы" ДАҺББУ базасында Ресурс үзәге булдыру;

- район мәктәпләре укучылары һәм яшьләре белән һөнәри юнәлеш бирү эшенә бердәм системасын булдыру;

- уку корпусларын капитал ремонтлау һәм техникум остаханэлэрен, уку-укуыту хужалыгы биналарын реконструкцияләү;

- "Чүпрәле тармак технологияләре техникумы" ДАҺББУнең укуыту-күрсәтмә эсбапларын, уку жиһазларын һәм автомобиль һәм авыл хужалыгы техникасын яңарту;

- «Форпост» яшьләр арасында хокук бозуларны һәм жинаятьчелекне профилактикалау буенча ижтимагый оешма эшчәнлеген үстерү;

- техникумны тәмамлаучыларның эшкә урнашуына даими мониторинг.»;

4) **4.2.5** пункттын түбәндәге редакциядә баян итәргә:

«4.2.5 Физик культура һәм спорт

*«Тәрбия бирүнең бөек сәре шунда,
физик күнегүләр һәм рухи күнегүләр һәрвакыт
бер-берсе өчен ял булып торалар»*

Ж.Ж. Руссо

Физик культура һәм спорт өлкәсендә муниципаль сәясәтнең максаты-халыкның төрле категорияләрен физик культура һәм спорт белән даими шөгыйльләнүгә жәлеп итү. Районда физкультура-сәламәтләндрү һәм спорт-массакуләм эш алып бару жәмгыять үсешенә өстенлекле юнәлешләренә берсе булып тора. 2030 елга кадәр физик культураны һәм спортны үстерү бурычлары булып физик культураны, спортны үстерү, аларны район халкының сәламәт яшәү рәвешен формалаштыруда куллану, физкультура-сәламәтләндрү һәм спорт эшен үстерүдә катнашучы барлык учреждениеләр һәм ижтимагый оешмалар эшчәнлегенә нәтижәлелеген арттыру тора.

Физик культура һәм спорт системасының хәзерге торышы

– спорт белән шөгыйльләнүче кешеләрнең гомуми саны – 12168 кеше (халыкның 58,5%-ы);

– яссылык корылмаларының гомуми саны – 28 объект;

– спорт залларының гомуми саны – 26 объект;

– 2 ябык йөзү бассейны;

– «Алтын барс» боз аренасы;

– физик культура һәм спорт объектларының мөмкинлекләре чикләнган кешеләр өчен тәэмин ителеше – 100%;

– «Спорт мәктәбе» МББУда тренерларның гомуми саны – 19 кеше, шуларның 5-се ике эшне башкаручы.

– спорт мәктәбенең спорт секцияләрендә шөгыйльләнүчеләрнең гомуми саны – 496 укучы;

– ел саен төрле спорт төрләре буенча район ярышлары саны – 100.

Төп мәсьәләләр

– физик культура һәм спортны үстерү юнәлешендә системалы алым булмау;

- физик культура һәм спорт дәресләрендә массалык булмау;
- тренерлар составын кадрлар белән тәэмин итмәү;
- спорт объектлары саны житәрлек түгел;
- житәкчеләрнең сәламәт яшәү рәвешен алып бару белән кызыксынулары түбән.

Максатчан күзаллау һәм нәтижәләр

- чаралар системалаштыру;
- физик культура һәм спорт белән шөгыйльләнүче халыкның өлеше халыкның гомуми саныннан 58%-ка кадәр, ә секцияләрдә шөгыйльләнүче яшьләр арасында – 45%-ка кадәр, СМ – 35%-ка кадәр арткан;
- адаптив физкультура белән шөгыйльләнүче физик мөмкинлекләре чикләнгән затлар санын 25% ка кадәр арттыру (хәзер 20% ка якин);
- махсус программалар булдыру юлы белән укучыларның спорт-массакуләм чараларында тулысынча мәшгульлеген тәэмин итү;
- халыкның физик культура һәм спорт белән шөгыйльләнүгә булган ихтияжларын тулысынча канәгәтләндерү.

Гамәлләр юнәлеше

- сәламәт яшәү рәвешен пропагандалау-массакуләм мәгълүмат чаралары аша, агарту эше, ижтимагый фикер формалаштыру, физик тәрбияне модернизацияләү, мониторинг һ.б.;
- спорт белән актив шөгыйльләнүче халык саны ел саен 300 кешегә арта;
- барлык спорт залларына капитал ремонт үткәрү, аларның матди-техник базасын ныгыту;
- районда яңа спорт төрләрен үстерү (бадминтон, теннис, ат спорты, фигуралы шуу һ.б.);
- Иске Чүпрәле авылында Үзәк стадион төзелеше;
- ипподром төзелеше;
- район үзәгендә чаңгы базасы төзелеше;
- спорт мәйданчыклары урнаштыру (мини-футбол, баскетбол, волейбол, урам тренажерлары һ.б.);
- үз хезмәт коллективларында спорт белән шөгыйльләнү өчен шартлар тудырган эш бирүчеләргә кызыксындыру;
- районда предприятие, оешма һәм авыл жирлекләре арасында спортның төрле төрләре буенча спартакиада үткәрү;
- СМ каршындагы бүлекләр һәм секцияләр үсеше;
- спорт һәм спорт ярышларында югары нәтижәләргә ирешкән тренерлар һәм тәрбияләнүчеләр өчен грантлар булдыру;
- тармакны кадрлар белән тәэмин итү (елга 2 кеше);
- белгечләрне максатчан әзерләү, Идел буе дәүләт физик культура, спорт һәм туризм академиясе белән килешүгә кул кую һ.б.;
- тармакка югары белемле белгечләрне-тренерларны жәлеп итү;
- тәрбияләнүчеләрне төрле дәрәжәдәге ярышларга әзерләгәндә регионнар белән хезмәттәшлек итү.»;

5) **4.3 пункттында**

- «тулаем территорияль продукт – 5,420 млрд. сум;
- өстәмә кыйммәт күләме – 1,391 млрд. сум;
 - үзләре житештергән төяп жибәрелгән товарлар, үз көчләре белән башкарылган эшләр һәм күрсәтелгән хезмәтләр күләме – 2,254 млрд. сум;
 - район бюджетының үз керемнәре белән тәмин ителеше – 27,4%;
 - финанслауның барлык чыганаclarы хисабына төп капиталга инвестицияләр күләме – 815 млн. сум;
 - ваклап сату товар әйләнеше – 1,158 млрд. сум;
 - халыкның жан башына уртача кереме – 12897 сум» **сүзләрен**
- «- тулаем территорияль продукт – 7224,1 млрд. сум;
- өстәмә кыйммәт күләме – 1,307 млрд. сум;
 - үзләре житештергән төяп жибәрелгән товарлар, үз көчләре белән башкарылган эшләр һәм күрсәтелгән хезмәтләр күләме – 4,151 млрд. сум;
 - район бюджетының үз керемнәре белән тәмин ителеше – 25,1%;
 - финанслауның барлык чыганаclarы хисабына төп капиталга инвестицияләр күләме – 1,109 млрд. сум;
 - ваклап сату товар әйләнеше – 1,375 млрд. сум;
 - халыкның жан башына уртача кереме – 19065 сум» **сүзләренә алмаштырырга;**

6) **4.3.1 пункттында**

- «- барлык категория хужалыктарда авыл хужалыгының тулаем продукциясе – 1420 млн. сум;
- авыл хужалыгының гомуми мәйданы – 82242 га, шул исәптән сөрүлекләр – 68825 га, көтүлекләр – 10137 га, шул исәптән пай жирләре – 70924 га, дәүләт жирләре – 7518 га;
 - продуктивлык буенча чөчүлекләрнең гомуми бәясе – 35,3 балл, гумусның уртача күләме 8,1%;
 - туфрак каплавы селтедән арындырылган кара туфрак белән күрсәтелә (98%).
 - бөртекле культураларның тулаем жыемы – 65 мең тонна, бөртекле культураларның уңдырышлылыгы – 16,0 ц/га;
 - шикәр чөгендеренең тулай жыемы – 71,4 мең тонна, шикәр чөгендере уңышы – 339 ц/га;
 - район хужалыктарында мөгезле эре терлекнең гомуми саны – 13762 баш (шул исәптән сыерлар – 4511 баш);
 - район хужалыктарында бер сыердан уртача савым – 5137 кг, бер елга тулаем сөт савымы – 22265 тонна;
 - фермаларның 93%-ы комплекслы механикалаштырылган, фермаларда жиһазларның тузуы 31% тәшкит итә. Савым сыерларын саву һәм ашату өчен заманча жиһазлар белән тәмин итү 78%-ка яқын тәшкит итә;
 - махсулаштырылган техниканың гомуми саны – 61 берәмлек;
 - Чүпрәле районында 94 крестьян (фермер) хужалыгы һәм 8260 шәхси ярдәмче хужалык теркәлгән, алар гомуми сөт күләменең 35% ын һәм ит

күләменен 41%-ын житештерә. Районның тулаем авыл хужалыгы продукциясенен яртысына якыны хужалык итүнең кече формалары тарафыннан житештерелә.» **сүзләрен**

«- барлык категория хужалыкларда авыл хужалыгының тулай продукциясе – 6,66 млн. сум.;

- СХПның гомуми мәйданы – 102954 га (шул исәптән 91844 га авыл хужалыгы жирләре)

- продуктивлык буенча чәчүлекләренен гомуми бәясе – 35,3 балл, гумусның уртача күләме 8,1%;

- туфрак каплавы селтедән арындырылган кара туфрак белән күрсәтелә (98%).

- бөртекле культураларның тулай жыемы – 64,9 мең тонна;

- шикәр чөгендеренен тулай жыемы – 87,4 мең тонна;

- район хужалыкларында мөгезле эре терлекнең гомуми саны – 13407 баш;

- район хужалыкларында бер сыердан уртача савым – 5105 кг, елына 23400 тонна сөт савылган;

- фермаларның 93%-ы комплекслы механикалаштырылган, фермаларда жиһазларның тузуы 31% тәшкит итә. Савым сыерларын саву һәм ашату өчен заманча жиһазлар белән тәмин итү 78%-ка якин тәшкит итә;

- махсулаштырылган техниканың гомуми саны – 61 берәмлек;

- Чүпрәле районында 58 крестьян (фермер) хужалыгы һәм 7650 шәхси ярдәмче хужалык теркәлгән, алар гомуми сөт күләменен 35%-ын һәм ит күләменен 41%-ын житештерә. Районның тулаем авыл хужалыгы продукциясенен яртысына якыны хужалык итүнең кече формалары тарафыннан житештерелә.» **сүзләренә алмаштырырга**

7) **4.3.2 пункттында «Чүпрәле элеваторы» ЖЧЖ» сүзләрен «Государев Амбар» ЖЧЖ» сүзләренә алмаштырырга;**

8) **4.3 пункттында**

“кече һәм урта эшмәкәрлек субъектларының гомуми саны – 469 данә, шул исәптән шәхси эшмәкәрләр һәм КФХ – 363 данә, жаваплылыгы чикләнгән жәмгыятьләр – 106 данә.;

- жәмәгать туклануы хезмәтләре - "Дуслык" кафесы һәм "Нурлы" кафесы, анда 360 кешегә гомуми утырту урыннары бар;" **сүзләрен**

“кече һәм урта эшмәкәрлек субъектларының гомуми саны – 1437 данә, шулардан шәхси эшмәкәрләр һәм КФХ – 338, юридик затлар – 238, үзмәшгульләр – 861 данә.

- жәмәгать туклануы хезмәтләре – 640 кешегә исәпләнгән «Амарант», «Дуслык», «Капитан», «Спортбар», «Чайхана-Чиназ», «Европа», «Рахат», «Топаз» кафелары” **сүзләренә алмаштырырга;**

9) **4.3.4 пункттында:**

«- хезмәткәрләренен уртача исемлек саны – 4481;

- эшсезлек дәрәжәсе – 0,63% (68 кеше);
- уртача айлык хезмәт хакы – 18105 сум;
- хезмәткә түләү фонды – 973,5 млн. сум;
- районнан читтә эшләрүче кешеләр саны – 1800 кеше.» **сүзләрен**
- «- хезмәткәрләрнең уртача исемлек саны – 3761;
- эшсезлек дәрәжәсе – 0,25%;
- предприятиеләрнең тулы даирәсе буенча уртача айлык хезмәт хакы – 29984,1 сум;
- хезмәткә түләү фонды – 1353 млн. сум;
- районнан читтә эшләрүче кешеләр саны – 2500 кеше.» **сүзләренә алмаштырырга;**

- «- эчке тулаем территориаль продуктны 9,2 млрд. сумга кадәр арттыру.;
- пропорция нисбәте «сәнәгать/авыл хужалыгы " - " 1/1;
- район территориясендә авыл хужалыгы продукциясен тулысынча эшкәртү;
- хезмәт хакын 35000 сумга кадәр арттыру (тенденция – елына 5%);»

сүзләрен

- «- эчке тулаем территориаль продуктны 12,7 млрд. сумга кадәр арттыру;
- пропорция нисбәте «сәнәгать/авыл хужалыгы» - 1/1;
- район территориясендә авыл хужалыгы продукциясен тулысынча эшкәртү;
- хезмәт хакын 36624 сумга кадәр арттыру (тенденция – елына 5%);»;

сүзләренә алмаштырырга;

10) «Стратегиянең төп чаралары» 6 пункттында «Мәгариф системасы»ндагы юлның «Программа чаралары» юлларын түбәндәге редакциядә баян итәргә:

Мәгариф системасы				
Мәктәпкәчә белем бирү системасын үстерү һәм нәтижеләлеге арттыру				
Предмет-үсеш тирәлеген яңарту: уен жиһазлары сатып алу	башка чыгымнар	2018-2023	Мәгариф бүлеге	
Фән-үсеш ала торган мохитне яңарту: компьютерлар, мәктәпкәчә белем бирү учреждениеләрендә интерактив комплекслар сатып алу	башка чыгымнар	2018-2023	Мәгариф бүлеге	
Ел саен үткәрелә торган «Ел тәрбиячесе» муниципаль һөнәри конкурсын оештыру	башка чыгымнар	2018-2023	Мәгариф бүлеге	
Ресурс үзәкләре - Федераль дәүләт белем бирү стандартларын тормышка ашыру буенча база мәктәпләре эшчәнлеге (Алешкин-Саплык балалар бакчасы), балаларны ике дәүләт теленә өйрәтү программаларын гамәлгә кертү буенча (Иске Чүпрәле 1 нче балалар бакчасы)	башка чыгымнар	2018-2023	Мәгариф бүлеге	
Мәктәпкәчә белем бирү житекчеләре һәм педагогик хезмәткәрләрнең квалификациясен күтәрүне оештыру	башка чыгымнар	2022	Мәгариф бүлеге	

Федераль дэүлэт белем бирү стандартларын гамэлгә ашыру буенча семинарлар, түгәрәк өстәлләр, мастер-класслар үткәрү	башка чыгымнар	2018-2023	Мәгариф бүлеге мәгариф оешмалары	
--	----------------	-----------	----------------------------------	--

2. «2016-2022 елларга һәм 2030 елга кадәр план чорына Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районының социаль-иқътисадый үсеш стратегиясен раслау турында» Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районының 2019 елның 16 июлендәге (2019 елның 17 декабрэндәге 40/8 номерлы редакциядә) карарын үз көчен югалткан дип танырга.

3. Әлеге карарны Татарстан Республикасы хокукый мәгълүматының рәсми порталында бастырып чыгарырга.

4. Әлеге карар рәсми басылып чыккан көненнән үз көченә керә.

Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Башлыгы, Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Советы Рәисе:

М.Р. Гафаров